

Kärlek är omtanke

Predikan av pastor Göran Appelgren

“Vad är det som gäller för pojken? Vad ska vi göra med honom?”

Domarboken 13:12

Inledning

Vi vet att vi ska älska Herren och vår nästa. ”På dessa två bud hänger hela Lagen och Profeterna.” *Matt 22:40* Det låter bra. De två buden hör ihop. Men vi vill veta mer konkret hur vi ska älska vår nästa. Det ska vi tala om idag, och nyckelordet är omtanke. ”Så snällt av dig att du tänkte på det ...” hör vi någon säga om något vi gjort för en medmänniska. Så låter reaktionen på vår omtanke. Det finns ansträngning bakom en omtanke. Först på ett mer ytligt plan, sedan mer påtagligt och, ja, till slut blir det en andlig ansträngning. Och, jo, det finns en gudomlig ansträngning också, Herrens allra yttersta ansträngning för att rädda oss människor.

Läsningar

Från den Heliga Skrift

Domarboken 13:6-21:

Hustrun [till Manoa] berättade för sin man: ”En gudsmän kom till mig. Han såg ut som en Guds ängel, Han sade: ’Se, du ska bli havande och föda en son. Drink nu inte vin eller starka drycker och ät inte något orent, för pojken ska vara en Guds nasir från moderlivet ända till sin död.’ Då bad Manoa till Herren: ’O Herre, låt gudsmannen som du sände hit komma tillbaka till oss och lära oss hur vi ska göra med pojken som ska födas.’ Gud lyssnade till Manoas röst, och Guds ängel kom tillbaka till hans hustru när hennes man Manoa inte var hos henne. Då skyndade hustrun genast i väg och berättade det för sin man ’Se, mannen som kom till mig häromdagen har uppenbarat sig för mig.’ Manoa reste sig och följde med sin hustru. När han kom till mannen ... sade Manoa: ’När det nu går som du har sagt, vad är det då som gäller för pojken? Vad ska vi göra med honom?’ Herrens ängel svarade: ’Din hustru ska följa allt som jag har sagt henne. Hon ska inte äta något som växer på vinstocken, och vin eller starka drycker får hon inte dricka, inte heller får hon äta något orent. Allt som jag befallt henne ska hon följa.’ Manoa sade till Herrens ängel: ”Låt oss få hålla dig kvar, så tillagar vi en killing åt dig.’ Men Herrens ängel svarade Manoa: ’Även om du håller mig kvar kommer jag inte att äta av din mat. Men om du vill ordna ett brännoffer, så offra det åt Herren.’ Manoa hade nämligen inte förstått att det var Herrens ängel. Manoa sade till Herrens ängel: ’Vad är ditt namn? Vi vill ära dig, när det som du har sagt går i uppfyllelse.’ Herrens ängel sade till honom: ’Varför frågar du efter mitt namn? Mitt namn är Underbar.’ Manoa tog killingen och matoffret och offrade det åt Herren. Då lät han något underbart ske inför

ögonen på Manoa och hans hustru. När lågan steg från altaret mot himlen, steg Herrens ängel upp i lågan från altaret. Manoa och hans hustru såg det, och de föll ner till jorden på sitt ansikte. Sedan visade sig Herrens ängel inte mer för Manoa och hans hustru. Och Manoa förstod att det var Herrens ängel.

Översättning: Svenska Folkbibeln 1998

Från uppenbarelsen i Herrens andra ankomst

Arcana Coelestia #1013:3:

Kärleken är det som binder samman och Herren har sin boning hos den människa som älskar honom och också hos den människa som älskar sin nästa, ty att älska sin nästa är att älska Herren.

Arcana Coelestia #2023:

Kärlek till Herren kan aldrig skiljas från kärleken till sin nästa, ty Herrens kärlek riktas till hela människosläktet. Den som har kärlek till Herren har alltså Herrens kärlek i sig och kan inte annat än älska sin nästa.

Gudomliga kärleken och visheten #47:

Det allt väsentliga hos kärleken är inte att älska sig själv utan att älska andra, samt att förbindas med dem genom kärlek. Det allt väsentliga hos kärleken är också att älskas av andra, ty på detta sätt sker förbindelse. All kärleks väsen, ja dess liv, som kallas nöje, behag, ljuvlighet, sötma, sällhet, fröjd och lycksalighet, består i förbindelse. Kärleken består däri, att det som tillhör den vill vara en annans, och att känna en annans nöje såsom nöje i sig själv – detta är att älska. Att däremot känna sitt nöje i en annan, men inte dennes i sig, är inte att älska. Detta senare är att älska sig själv, men det förra är att älska sin nästa. Dessa två kärleksslag är vandra diametralt motsatta.

Amen! Här slutar våra läsningar. Välsignade är de som hör Ordet och lyder det!

Predikan

Manoas undran

Berättelsen om Manoa och hans hustru berör oss. Vi känner hur uppriktiga de är i sin strävan att göra rätt. De är ofruktsamma och så sker ett under. Någon berättar att de ska få en son. Det är ju också intressant att det finns flera berättelser i Bibeln om barnlöshet där sedan ett under sker. Vi har Sara, Hanna, Rakel, Elisabet, och ”när Josef, [Marias trolovade], vaknade upp ur sömnen, gjorde han som Herrens ängel hade befallt.” *Matt 1:24* Vi går fram på helig mark här.

“Vad är det som gäller för pojken? Vad ska vi göra med honom?”, sa Manoa till mannen som hade besökt dem. Han ville göra rätt, inte skada, inte förstöra. Han förstod att det var något

mycket viktigt som han och hans hustru nu hade fått ansvar för. Sonen döptes till Simson och skulle vara "en Guds nasir ... och Herrens ande verkade på honom". *Dom 13:5, 24-25* Vi går fram på helig mark.

Vår egen helig mark

När vi tänker på våra egna liv, så finns det helig mark där också. Mark i vårt inre där undren rör sig, osynligt för andra än oss själva. Det finns nog mer än vi är fullt medvetna om. Tillstånd av lugn, frid, förundran. Så ni något vackert kanske på väg till kyrkan idag som tände något heligt i hjärtat? Eller hur ett par människor kärvtänligt pratade med varandra? Underbara ögonblick. Helig mark.

Lite senare i texten hör vi det här: "Manoa sade till Herrens ängel: 'Vad är ditt namn? Vi vill ära dig när det du har sagt går i uppfyllelse.' Herrens ängel sade till honom: 'Varför frågar du efter mitt namn? Mitt namn är Underbart'." *Dom 13:17-18* Där hade något heligt tänts i hjärtat. Något underbart. När det heliga har tänts inom oss, så är det just så – underbart. Underbart på ett djupare plan, ett andligt plan. Vi vill förstås uppleva sådana tillstånd mer och mer. Inte girigt men förväntansfullt. Små barn är förväntansfulla. De vet att livet kan vara underbart. De väntar ständigt på nästa tillfälle att uppleva Underbart. Vi är också sådana små barn, när vi befinner oss i den sanna kärlekens tillstånd. Underbart.

Hur når vi dit?

Hur kan vi nå dit då, frågar ni. I läsningen hörde vi dessa ord: "Kärleken är det som binder samman [allting]." *Arcana Coelestia #1013:3* Kärlek binder samman och hat söndrar. Det vet vi. Att kärlek binder samman är lite samma sak som att ständigt vänta på nästa tillfälle att uppleva Underbart. När Herren säger "Vaka!" eller "Var beredda!", så handlar det om att vi ska träna upp oss på att upptäcka nästa tillfälle med Underbart. "Var beredda, ty när ni minst väntar det, då kommer Människosonen." *Luk 12:40* "När ni minst väntar det" kan vi formulera om till 'när ni minst anar det'. Att ana är ett fint ord. Det hör ihop med förnimmelse. Vi vet, nästan, att något kommer att hända. Jag anar, att – ja, tänk något spännande! Att han ska fria, att de kommer in med en födelsedagstårta. Det är kärlek i luften. Ja, det finns många aningslägen i våra liv. Ibland anar vi att någon inte mår så bra just nu, och förhoppningsvis kommer vi oss för med att göra något fint för den människan.

Aningen blir till handling

Aning, medmänniska, och så gör du något. Du går fram och säger något, lite trevande men välmenat. Aningen bär på omtanke. Vad kan jag göra? Och då är vi framme vid det viktiga ordet omtanke. Det är ett mycket bra och användbart ord, eller ett bra begrepp. Det är en bra ersättning för det lite mer abstrakta "älska din nästa". Så när aningen blir till handling, så är det ett konkret sätt att älska sin nästa. Så låt oss fundera på vad omtanke är.

Omtanke

Omtanke handlar om att vara vaken och beredd att agera. I affären går kunden iväg men glömmer mössan. "Öh, hallå, du glömde mössan!" Det var ju enkelt och gav ett bra resultat. En medmänniska blev glad, men det kostade inte på särskilt mycket. Där hemma sitter tonå-

ringen som ska ha ett stort prov dagen efter. Självt har du planerat ett teaterbesök. Du inser att läxhjälp ökar chanserna till att provet går bättre. Du stannar hemma. Det kostade på lite mer. Du är ute och cyklar. Det sker en lätt krock där någon kör mot rött. Inga vittnen stannar. Ska jag? Ja, du stannar, lämnar telefonnummer till den drabbade och säger att du tydligt har sett vad som hände. Det är omtanke av en högre grad, för du gjorde dig besväret att stanna och du vågade lämna ut detaljer om dig själv. Det var självupppoffrande, mycket omtanke. Detta är att älska sin nästa. Väldigt konkret. Att älska sin nästa är att vilja att något gott händer. "Vad är det som gäller för pojken? Vad ska vi göra med honom?", sa Manoa till Herrens ängel.

Tänk så här: Pojken som Manoa och hans hustru fick är som när vi får situationer serverade åt oss: mössan, tonåringens prov, bilolyckan. Här får du en son, en situation. Vill du ta hand om sonen, eller kan det kvitta lika? "Vad är det som gäller för pojken? Vad ska vi göra med honom?", sa Manoa. Vad säger vi?

Vi kan ta ett väldigt vardagligt exempel. Vi får hem ett nytt kylskåp. När det väl är på plats, så är det ju inte slut med det. Kylskåpet måste frostas av, rengöras osv. Vi läser bruksanvisningen, följer den och får ett kylskåp som håller länge. "Vad är det som gäller för pojken? Vad ska vi göra med honom?" Hur mycket viktigare är då inte våra mänskliga relationer än ett kylskåp!

Ingen skuld

Meningen med den frågan är inte att skuldbelägga. Mannen i affären skulle kunna hämta mössan senare. Provet kanske gick bra i alla fall. Det kanske faktiskt fanns ett annat vittne. Nej, jag vill komma åt det positiva här. Underbart. Det var ju det vi hade som tema. Hur många fler Underbart kan vi välsigna våra liv med?! Eller hur många missar vi? Mössan – en missad chans till Underbart och så vidare. Vi kan träna upp oss. Vi kan förfinas aningsförmågan, förnimmelsen. Och gör vi det så får vi utdelning.

"Så snällt av dig att du tänkte på det ..." hör vi mannen i affären säga, och det ger ett litet Underbart. Hjärtat blir varmt, och när det blir varmt, så förstärks känslan av att livet handlar om att älska sin nästa. "Kärleken är det som binder samman [oss människor]." *Arcana Caelestia #1013:3* Vi vill ju känna oss älskade, uppskattade, vara med i ett sammanhang. När vi ömsesidigt älskar vår nästa, så handlar det om ömsesidig omtanke. Vi ser, anar varandras behov och agerar utifrån det.

Omvänd omtanke

Omtanke som synonym till kärleken till sin nästa kan hjälpa oss att se flera aspekter av Herrens bud. Swedenborg skriver mycket om att det är det goda i medmänniskan som ska älskas och lyftas fram, medan mer tvivelaktiga beteenden i princip ska motarbetas eller åtminstone inte uppmuntras. Vi kan alltså ana oss till att något inte står rätt till, och då är det omtanke att gripa in. Tonåringen beter sig underligt, och det visar sig att en kamrat har försökt få in honom eller henne på oärlighetens väg. Omtanke är då att avslöja det som pågår och tala tonåringen till rätta. Där fungerar ju den gyllene regeln väldigt bra. Vem skulle inte vilja att någon säger till att man är på fel väg: "Allt vad ni vill att människorna skall göra er, det skall

ni också göra dem.” *Matt 7:12* Med egna ord kan vi formulera det så här: Att älska sin nästa är att vilja att något ont inte händer. Och då innebär omtanken att man griper in.

Uppoffring

Om vi tar några fler kliv i omtankens hierarki, där det kostar mer och mer, så kommer vi till ordet uppoffring. I berättelsen om Manoa och hans hustru hittar vi uppoffring. Berättelsens inre mening handlar ju om större saker, men även i bokstaven finns element av uppoffring. Det här fick Manoa veta. ”[Din hustru] ska inte äta något som växer på vinstocken, och vin eller starka drycker får hon inte dricka, inte heller får hon äta något orent.” *Dom 13:13-14*

Om vi tittar på de exempel jag använde, så var det ingen uppoffring att säga till om mössan, men det var det däremot med provet och krocken. Vi kan hitta på ytterligare exempel, där det är ännu mer uppoffring. Ni har sett rapporter om människor som i våldssituationer har riskerat sitt eget liv för att rädda eller skydda en medmänniska. Det påminner om vad Jesus sa till lärjungarna: ”Ingen har större kärlek än att han ger sitt liv för sina vänner.” *Joh 15:13* Detta var inget krav Herren ställde på dem utan en beskrivning av hur långt vi människor är beredda åt gå. Att militärt försvara sitt fosterland kan göra den här versen till verklighet. Omtanke om sitt land kallar vi det, eller att älska fosterlandet.

Andlig uppoffring

På uppoffringens väg – som är en del av pånyttfödelsens väg – hittar vi ytterligare en dimension i begreppet omtanke. Vi vet att det finns missriktad omtanke. I barnuppfostran händer det alltid någon gång. Föräldern tror sig veta bäst, men bakom den påstådda omtanken ligger något själviskt. – ’Jag tycker att du ska bli läkare.’ – Ja, men jag har alltid velat bli polis.’ Och så haglar argumenten för att barnet ska välja vad föräldern vill. Ett barn är verkligen en gåva från Gud, så där ska vi verkligen fråga Herren: ”Vad är det som gäller för pojken? Vad ska vi göra med honom?”

Att avslöja sina egna dåliga motiv bakom en missriktad omtanke är en del av vårt ansvar här i livet. Ju mer vi tar det ansvaret, desto mer kommer vi att berikas med Underbart, de där inre tillstånden av lugn värme i hjärtat.

Guds rike

Till sist kommer vi till den största omtanken av alla, Herrens omtanke om oss människor. När Jesus sa: ”Ingen har större kärlek än att han ger sitt liv för sina vänner.” *Joh 15:13*”, så talade han också, eller i första hand, om sig själv. Så här säger han i Psaltaren: ”Eftersom de svaga utsätts för våld och de fattiga klagar, vill jag nu gripa in, jag skall ge frälsning åt den som längtar därefter.” *Ps 12:6* Vår Herre och Gud Jesus Kristus såg från sitt faderliga perspektiv att människosläktet var i andlig fara. Det var därför som han i sitt inre genomgick de mest fruktansvärda andliga frestelser men som han gick segrande ur och därmed blev vår Frälsare. Större omtanke än så går inte att tänka. Och vi kan i vår omtanke i varierande grad efterlikna honom alltifrån mössan i affären till att ”ge sitt liv för sina vänner.”

Amen!